

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ความสามารถตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่างๆจนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสิน(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลก คือรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ซื่อสัตย์สุจริตมีวินัยใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียงมุ่งมั่นในการทำงานรักความเป็นไทยมีจิตสาธารณะ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 ข : 7) ความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดทุกระดับ ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะ

ต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยกำหนด โครงสร้างเวลาเรียน สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา (ป.1 – 6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง เป็นเวลาสำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ รวมทั้งการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมาย หลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2553 ก : 24-28)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น เกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสม การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่เพียงช่วยให้ เกิดความรู้ความเข้าใจมักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการอื่นๆเพิ่มเติม(ทิสนา แคมมณี. 2553 : 37)

การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของ โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการวิทย์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนควรมีการปรับปรุงการจัด การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ ถูกต้องร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกันนำกิจกรรมต่างๆมาบูรณาการในการเรียนการสอน ให้มากขึ้นและเพิ่มความรู้ทางวิชาการและสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์บูรณาการ เข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

จากการสอบถามครู ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการวิทย์ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นเป็นปัญหาของโรงเรียน เป็นอย่างยิ่งเนื่องจากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในหลายด้าน เช่นไม่สนใจเรียน ไม่มีวินัย พุดจาไม่สุภาพ ขาดความสามัคคี ไม่ส่งการบ้าน ไม่รักษาความสะอาด ไม่มีจิต สาธารณะ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชอบรังแกเพื่อนซึ่งผู้วิจัยคิดว่าพฤติกรรมดังกล่าวควรได้รับการแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน(NT)ในระดับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 มีผลการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์คิดเป็นร้อยละของจำนวนนักเรียน ดังนี้ ไม่ผ่าน 0.25 ปรับปรุง 14.34 พอใช้ 57.63 ดี 27.77 และโรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการ มีผลการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่ผ่าน 0.00 ปรับปรุง 6.25 พอใช้ 72.96 ดี 20.83 จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) และข้อมูลดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับพอใช้ ไม่บรรลุจุดหมายของหลักสูตร โรงเรียน ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

จากสภาพปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตรพัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้ดีขึ้นลดปัญหาในด้านพฤติกรรมต่างๆซึ่งโรงเรียนจำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันดำเนินการเพื่อดูแลช่วยเหลือทรัพยากรอันมีค่าด้วยความรักและเมตตา (กรมวิชาการ. 2545 ก : 1-12)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนจึง ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียน ได้ฝึกการแสดงออกตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นประสบการณ์ที่จะนำไปแก้ไข้ปัญหาและสถานการณ์ในชีวิตจริง จากการศึกษาค้นคว้าของ สุณี คุ้มมือ(2550 : 104) เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ระดับปฐมวัย พบว่า การพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าแก่เด็กทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาเป็นกิจกรรมที่เด็กพอใจมากซึ่งสามารถช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้อย่างรวดเร็วทั้งช่วยผ่อนคลายความเครียดในการเรียนทำให้เด็กเกิดความสนใจ ไม่มีเบื่อหน่ายนอกจากบทบาทสมมติจะช่วยส่งเสริมความเจริญอกงามด้านพฤติกรรมทางสังคมแล้วยังช่วยให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองรู้จักคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆทำให้

เป็นคนมีวินัยรักหมั่นละมีความสุขในชีวิตเด็กหลังการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติทำให้เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น สุกัญญา จีนอาสา (2551 : 32) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรม การประหยัดสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติด้วยตัวเองเป็นตัวละครในการประหยัดจากสถานการณ์ที่ได้กำหนดและนักเรียนแสดงความรู้สึกที่อยู่ภายในออกมา หรือแสดงบทบาทของตัวละครนั้นออกมา ช่วยให้บรรยากาศการแสดงบทบาทสมมติมีความสนุกสนานได้สาระ นักเรียนสนใจกระตือรือร้นที่จะแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนที่เป็นผู้ดูการแสดงทุกคนต่างจับเพื่อดูการแสดงบทบาทที่เพื่อน จะแสดงพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัวออกมา เป็นการสะท้อนให้เห็นเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเพราะครูได้จัดบทบาทสมมติที่ตรงกับพฤติกรรมที่เขาเป็นและเขาได้ประสบการณ์นั้น มาเชื่อมโยงเข้าหากันเพื่อปรับพฤติกรรมการประหยัดของเขาเป็นอย่างดี นักเรียนเข้าใจขึ้น และเกิดความตระหนักว่าทุกคนต้องช่วยกันประหยัด

จากการสอบถามพฤติกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนหนองบัวหน่วย อำนาจวิทย์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2553 จากครูผู้สอนทุกคนพบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีจิตสาธารณะ เช่น ชอบเอาเปรียบเพื่อน ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวม หลีกเลี้ยงงานในหน้าที่ ชอบทำลายสิ่งของของส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากนักเรียนไม่มีจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเด็กด้วยวิธีสอน โดยการแสดงบทบาทสมมติซึ่งเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนให้ความสนใจและสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาใช้เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านจิตสาธารณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับใด
2. การจัดกิจกรรมประเภทใดที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้

3. นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเพียงใดหลังการจัดกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการทดลอง

4. ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบสภาพปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา
4. เพื่อประเมินการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละขั้นตอนออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านตัวแปร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ในตำบลคลองขามและผู้ปกครองในเขตบริการของโรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการ
2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล
 - กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจำนวน 7 โรงเรียน

ในตำบลคลองขาม จำนวน 35 คน และผู้ปกครองในเขตบริการของโรงเรียนหนองบัวหน่วย
อำนวยการ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 60 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้ปกครองเกี่ยวกับระดับ
ปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

**ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
ใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ**

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ จำนวน
2 ตัวชี้วัด 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ที่ผู้วิจัยได้สำรวจมาแล้วในขั้นตอนที่ 1

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล คือ

2.1 ผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
จำนวน 2 คน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 2 คน

2.3 เป็นผู้สำเร็จหรือผู้สอนทางการวิจัยและวัดผลจำนวน 1 คน

2.4 นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองบัว ตำบลคลองขาม
อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 12 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ
3.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะนำมาพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาท
สมมติ

3.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับความ
เหมาะสมด้านเนื้อหาของบทบาทสมมติ

**ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อ
เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ**

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขั้นตอนในการทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ คือ หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนหนองบัวหน่วย อำเภอนายูง ตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขั้นตอนในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ดังนี้

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า

1.2 ด้านกระบวนการ

1.3 ด้านผลผลิต

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำเภอนายูง ตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2555 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความคิดเห็นของนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

2. มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชนและสังคมด้วยความเต็มใจกระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน ตามตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	1. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 2. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ 3. แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	1. ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม 3. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตนและนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้านความรู้ ความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง

ขั้นที่ 3 จัดฉาก

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์

ขั้นที่ 5 แสดง

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ควรมีการแสดงเพิ่มเติม หากผู้เรียนเสนอแนะทางออกอื่น

นอกเหนือจากที่ได้แสดงไปแล้ว

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากการแสดงเพิ่มเติม

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5. บทบาทสมมติ หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้วิจัยแต่งเรื่องขึ้นเองเพื่อให้กลุ่มทดลองใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ

6. บั๊จจัยนำเข้า หมายถึง ลักษณะโดยรวมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ

7. กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ

8. ผลผลิต หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ

9. การหาประสิทธิภาพ หมายถึง การหาค่าตัวเลขที่บ่งบอกถึงปริมาณที่แสดงว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพต่อการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการที่ประกอบไปด้วย บั๊จจัยด้านการนำเข้าด้านกระบวนการและด้านผลผลิต โดยตั้งเกณฑ์ของ E_1/E_2 ไว้ที่ 80/80 เมื่อ

E_1 หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากการวัดพฤติกรรมระหว่างเรียน

E₂ หมายถึง คำร้อยละของคะแนนจากการวัดพฤติกรรมหลังเรียน

10. นักเรียนระดับประถมศึกษา หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการ ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนหนองบัวหน่วยอำนวยการ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีขึ้น
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้นำไปใช้เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนอื่นๆ ได้
3. สถานศึกษามีเครื่องมือในการจัดกิจกรรมและวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY